

2. MODUL

A KRITIKAI GONDOLKODÁS ÉS A DIGITÁLIS MŰVELTSÉG KÉSZSÉGEINEK FEJLESZTÉSE

erasmediah.eu

**Co-funded by
the European Union**

2.2. Tananyag

A kritikai gondolkodás fejlesztése: az online álhírek felismerése és értékelése

ERASMEDIAH

Educational Reinforcement Against
the Social Media Hyperconnectivity

**Co-funded by
the European Union**

2.2. lecke

A kritikai gondolkodás fejlesztése: az online álhírek felismerése és értékelése

Célok:

- Segíteni a fiataloknak a kritikai gondolkodás fejlesztésében, hogy hatékonyan tudják értékelni az online információkat.
- Az álhírek azonosítása, hatásuk megértése, valamint a források és hitelesség online értékelésének módszereinek gyakorlása.

Fő üzenet(ek):

- Nem minden igaz az interneten; kérdőjelezd meg, ellenőrizd és gondolkodj kritikusan.
- Az egyszerű ellenőrzési lépések, mint például a források ellenőrzése és a kereszthivatkozások, segíthetnek a hamis hírek kiszűrésében.
- A felelős online megosztás a hamis információk hatásának megértését jelenti

ÓRA TÍPUSA:

Áttekintés

Mondja: Ma azt fogjuk megvizsgálni, hogyan gondolkodjunk kritikusan az online látott információkról, különösen a hírekről. Rengeteg információ kering a világban, és nem mindegyik pontos vagy igaz. Megtanuljuk, hogyan ismerjük fel az álhíreket, miért fontos megkérdőjelezni az olvasottakat, és hogyan hozunk megalapozott döntéseket arról, hogy miben higgyünk és mit osszunk meg.

A workshop négy lépésből áll:

- 1: Bevezetés az álhírek világába - (10 perc)
- 2: Hírek értékelése „valóság-ellenőrzés” segítségével (15 perc)
- 3: Igaz vagy hamis? Hírek ellenőrzésének gyakorlása (10 perc)
- 4: Záróbeszélgetés és otthoni feladat (5 perc)

1. lépés

Bevezetés az álhírek világába

Mondja: Kezdjük egy rövid videóval, hogy elgondolkodtassunk valamin, amit nap mint nap látunk: az online híreken. Némelyikük pontos, de mások nem – és itt jönnek képbe az „álhírek”. A következő videó elmagyarázza, hogy mik az álhírek, miért olyan gyakoriak, és miért olyan fontos felismerni őket.

Nézzék meg a videót:

Hogyan ismerjük fel az álhíreket (AFP)

vagy: Hogyan ismerjük fel az álhíreket (EU)

A videó megtekintése után beszélhetünk valami különleges vagy meglepő dologról, amit észrevettünk, vagy arról, hogy mit tanultunk.

- Szerintetek miért gyártanak az emberek álhíreket?
- Szerintetek hogyan befolyásolhatnak minket az álhírek?

1. lépés

Bevezetés az álhírek világába

Mondja: Vannak, akik pénzkeresés céljából készítenek álhíreket, például a weboldalaikon megjelenő hirdetésekkel. Mások azért teszik ezt, hogy felhívják magukra a figyelmet, vagy akár azért, hogy befolyásolják az emberek véleményét fontos kérdésekről.

Az álhírek befolyásolhatják, hogyan látjuk a dolgokat, sőt még a döntéshozatalt is. Mindenre hatással lehetnek, a fontos témákról alkotott véleményünktől kezdve egészen addig, hogy mit érzünk az emberekkel vagy problémákkal kapcsolatban. Amikor az álhírek terjednek, zavart okozhatnak, olyan dolgokat higgyenek az emberek, amelyek nem igazak, vagy akár megosztottságot is teremthetnek a csoportok között.

2. lépés

Hírek értékelése valóság-ellenőrzéssel

Egy Csernobilban talált gomba elnyeli a sugárzást, és felhasználható az űrhajósok védelmére

A csernobili tilalmi zóna a Föld egyik legkiterjedtebb sugárzásnak kitett helye, mégis, a tudósok felfedeztek egy különös gombát, amely az elhagyatott reaktor területen virágzik. Ez a gomba, a *Cladosporium sphaerospermum*, nem csak, hogy túléli a sugárzásnak kitett környezetet, hanem úgy tűnik, hogy valójában sugárzással táplálkozik egy radioszintézisnek nevezett folyamat segítségével.

A legújabb kutatások szerint ez a sugárzást elnyelő gomba felhasználható az űrhajósok kozmikus sugárzás elleni védelmére hosszú űrküldetések során. A NASA Ames Kutatóközpontjának tudósai jelenleg olyan módszereket vizsgálnak, amelyekkel hasonló gombákat lehetne tenyészteni az űrhajók falain belül, hogy természetes védőréteget képezzenek a káros sugárzás ellen a mélyűrben.

Forrás: Phys.org, 2020.

2. lépés

Hírek értékelése valóság-ellenőrzéssel

Az amerikai hadsereg bemutatta a mesterséges intelligenciát, amely már a bűncselekmények megtörténte előtt észreveszi azokat!

A közelmúltbeli kiszivárogtatások felfedték, hogy az Egyesült Államok kormánya kifejlesztett egy fejlett mesterségesintelligencia-rendszert, amely képes előre jelezni a bűncselekményeket, mielőtt azok bekövetkeznének. Ez a forradalmi technológia, amely hasonló ahhoz, amit egykor a sci-fi filmekben ábrázoltak, állítólag big data, viselkedési minták és arcfelismerés segítségével azonosítja a bűncselekményeket valószínűleg elkövető személyeket.

Források szerint a bűnüldöző szervek már elkezdtek a rendszer tesztelését egyes amerikai városokban, ahol állítólag magas kockázatú személyek megelőző letartóztatásához vezetett. A polgárjogi aktivisták aggodalmukat fejezték ki a magánszféra megsértése miatt, de a támogatók azzal érvelnek, hogy a rendszer drasztikusan csökkentheti a bűnözési rátát és javíthatja a közbiztonságot.

Forrás: National Security and Artificial Intelligence folyóirat, 2023.

2. lépés

Hírek értékelése valóság-ellenőrzéssel

A mikroműanyagok most beépültek az emberi génekbe - Visszafordíthatatlan károsodást erősítettek meg!

Egy úttörő tanulmány megerősítette, hogy a mikroműanyagok véglegesen beágyazódtak az emberi DNS-be. A műanyagszennyezés minden eddiginél magasabb szintjén a kutatók felfedezték, hogy a mikroszkopikus műanyagrészcskék ma már nemcsak az emberi vérben és szervekben vannak jelen, hanem sejtjeink genetikai szerkezetébe is beépültek.

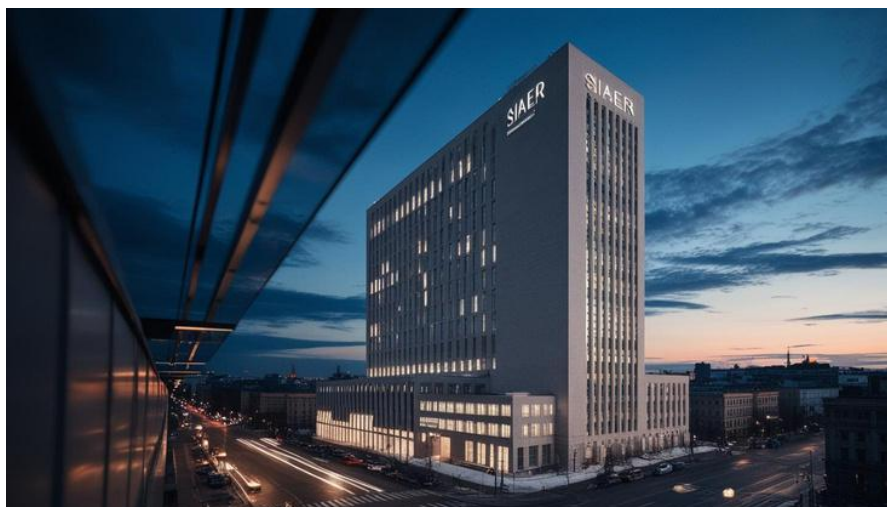
Ez a riasztó felfedezés komoly aggodalmakat vet fel a hosszú távú egészségügyi hatásokkal kapcsolatban, beleértve a potenciális mutációkat és a betegségekre való fokozott fogékonyságot. Egyes szakértők arra figyelmeztetnek, hogy ez alapvető változást jelenthet az emberi biológiában, amelynek ismeretlen következményei lehetnek a jövő generációira nézve. E felfedezések súlyossága ellenére a szabályozó testületek még nem tettek határozott lépéseket a műanyagszennyezés megfékezésére.

Forrás: International Environmental Toxicology, Review 2024.

2. lépés

Hírek értékelése valóság-ellenőrzéssel

Új, kimeríthetetlen energiaforrást fedeztek fel Szibériában

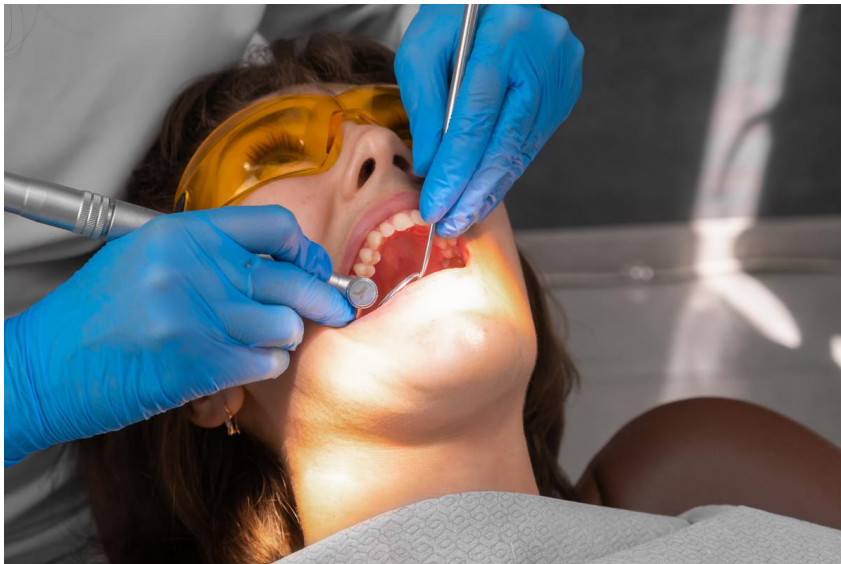
Egy úttörő felfedezésben a szibériai Korszerű Energia Kutatóintézet (SIAER) kutatói állítólag egy új, kimeríthetetlen energiaforrást azonosítottak a szibériai permafroszt mélyén. Ez az áttörés, amelyet az energiatudomány "Szent Gráljaként" emlegetnek, elavulttá teheti a fosszilis tüzelőanyagokat, és átalakíthatja a globális energiatájképet. Kiszivárgott dokumentumok szerint az energiaforrást egyedülálló geotermikus képződményként írják le, amely a kvantumindukciókat kihasználva folyamatos energiát termel zéró károsanyag-kibocsátással. Oroszország állítólag titokban tartja a részleteket, miközben a nagyszabású telepítésen dolgozik, ami találgatásokat kelt a forradalmi technológia geopolitikai következményeivel kapcsolatban. Ha ez igaz, ez az energiaforrás megzavarhatja a globális piacokat, és megváltoztathatja az energiafüggőség dinamikáját világszerte.

Forrás: Energy and Technology folyóirat, 2024.

2. lépés

Hírek értékelése valóság-ellenőrzéssel

Rejtett veszélyek a fogkrémben: a nagy fluorid-leleplezés!

A legújabb tanulmányok komoly aggodalmakat vetettek fel a fogkrémekben található fluorid biztonságosságával kapcsolatban, egyes szakértők pedig arra figyelmeztetnek, hogy a fluoridnak való hosszú távú kitettség súlyos egészségügyi szövődményekhez vezethet. A kritikusok azzal érvelnek, hogy a fluoridot, amely eredetileg ipari melléktermékként került a kövízellátásba, hamisan reklámozták fogászati egészségügyi megoldásként.

Egyre több bizonyíték utal arra, hogy a fluorid idővel felhalmozódik a szervezetben, ami potenciálisan idegrendszeri károsodást, pajzsmirigy-működési zavarokat, sőt, alacsonyabb IQ-szintet okozhat gyermekeknél. Egyes egészségtudatos fogyasztók most a fluoridmentes alternatívák felé fordulnak, arra hivatkozva, hogy a főbb fogászati szövetségek évtizedek óta bagatellizálják a kockázatokat.

Forrás: Alternatív Orvoslás és Közegészségügy folyóirat, 2023.

2. lépés

Hírek értékelése valóság-ellenőrzéssel

A laboratóriumi hús megváltoztatja a DNS-t és rákot okoz – figyelmeztetnek a szakértők!

A laboratóriumi hústermelés növekvő trendje közepette riasztó jelentések arra utalnak, hogy ennek a mesterséges terméknek a fogyasztása komoly egészségügyi kockázatokat jelenthet. Egyes szakértők azt állítják, hogy a bioreaktorokban történő húsnövekedés folyamata szintetikus vegyszerek és genetikai módosítások használatát foglalja magában, amelyek beláthatatlan következményekkel járhatnak, beleértve a megnövekedett rákkockázatot is.

Bennfentes források szerint a laboratóriumi hús fogyasztásának hosszú távú hatásai továbbra sem ismertek, és az előzetes tanulmányok azt mutatják, hogy a termesztési folyamatban használt bizonyos vegyületek megváltoztathatják az emberi DNS-t. A kritikusok arra figyelmeztetnek, hogy a fogyasztókat egy szabályozatlan élelmiszer-kísérlet kísérleti alanyaiként használják, amelynek potenciálisan katasztrofális következményei lehetnek.

Forrás: Experimental Nutritional Sciences Review , 2023.

2. lépés

Hírek értékelése valóság-ellenőrzéssel

EUROPEAN
INSTITUTE FOR
NEUROLOGICAL
RESEARCH

Új tanulmány: A kávéfogyasztóknál 70%-kal kisebb az Alzheimer-kór kialakulásának valószínűsége!

Az Európai Neurológiai Kutatóintézet (EINR) kutatói által végzett új kutatás kimutatta, hogy a napi kávéfogyasztás elképesztő, 70%-kal csökkenti az Alzheimer-kór kialakulásának kockázatát. A tudósok azt állítják, hogy a koffein a kávéban található más bioaktív vegyületekkel kombinálva erős neuroprotektív hatást fejt ki, jelentősen lassítva a kognitív hanyatlást. A kutatás szerint a koffein kölcsönhatásba lép az agy adenozinreceptoráival, megelőzve az idegi elnyomást és elősegítve a szinaptikus aktivitást. Továbbá kimutatták, hogy a kávé növeli az agyból származó neurotróf faktor (BDNF) szintjét, amely az idegi regenerációval és plaszticitással kapcsolatos fehérje. Úgy vélik, hogy ezek a mechanizmusok hozzájárulnak a memória javulásához, a kognitív funkciók fokozásához és a demencia alacsonyabb előfordulásához a nem kávéfogyasztókhoz képest.

Ezen ígéretes eredményekre való tekintettel az EINR tudósai most arra ösztönzik az embereket, hogy a mértékletes kávéfogyasztást építsék be a napi rutinjukba, mint az Alzheimer-kór és más neurodegeneratív rendellenességek megelőzésének lehetséges stratégiáját.

Forrás: Neurology Today, 2024.

2. lépés

Hírek értékelése valóság-ellenőrzéssel

Néhány állat képes teljes szerveket visszánövesztani, és a tudósok azt vizsgálják, hogyan lehet ezt emberekre alkalmazni

Közismert, hogy a gyíkok visszánövesztik a farkukat, de új kutatások azt mutatják, hogy egyes kétélűek, például az axolotlok, képesek teljes végtagokat, szívet, sőt agyuk egyes részeit is regenerálni. A tudósok olyan genetikai útvonalakat azonosítottak, amelyek lehetővé teszik ezeknek az állatoknak az összetett szervek regenerálódását, és most azt vizsgálják, hogyan lehetne ezeket a folyamatokat az emberi orvoslásban alkalmazni.

Bizonyos gének aktiválásával a kutatók képesek voltak részleges regenerációt serkenteni emlősökben, ami felveti annak a lehetőségét, hogy a jövőbeli orvosi kezelések kihasználhatják ezeket a képességeket, hogy segítsenek az embereknek súlyos sérülésekből, például gerincvelő-károsodásból vagy amputációkból való felépülésben.

Forrás: Fejlődésbiológia, 2018.

2. lépés

Hírek értékelése valóságvizsgálattal

Miután elolvastuk a először csak a címsorokat, beszéljünk róluk. Némelyikük túlzó, vagy túlságosan érzelmes? Úgy tűnik, mintha a történetek sokkolni vagy nagymértékben felkelteni próbálnák a figyelmet? Ezek gyakran arra utalnak, hogy a hír kevésbé hiteles. Egyes álhírek túlzó stílussal játszanak az érzelmeinkkel, ami miatt nagyobb valószínűséggel hisszük el vagy osztjuk meg őket gondolkodás nélkül.

Kis csoportokban minden csoport elemezzen egy hírt, és vitassák meg, hogy a címsor igaz, részben igaz, vagy hamis. Jegyezzék fel a döntéseik mögött meghúzódó okokat. Egyelőre ne nézzetek utána az interneten. Tegyétek fel magatoknak a következő kérdéseket:

Ki a forrás?

Kiegyensúlyozottnak vagy egyoldalúnak tűnik?

Vannak alátámasztó tények vagy bizonyítékok?

Emeljétek ki azokat a jeleket, amelyek arra utalnak, hogy a hírrel kapcsolatban tényellenőrzésre van szükség.

2. lépés

Hírek értékelése valóság-ellenőrzéssel

Miután csoportokban megbeszélitek a hírt, osszátok meg egymással a véleményeteket. Például mondhatjátok: „Azt hittük, hogy ez a történet hamis, mert nem nevezte meg a forrásokat, és sok túlzó fordulatot használt.”

Beszéljünk néhány gyakori figyelmeztető jelről:

- források hiánya
- túlzó, érzelmes nyelvezet
- bizonyítékok, alátámasztás hiánya

Ezek mind olyan jelek, amelyek segíthetnek eldönteni, hogy mi a hiteles.

3. lépés

Igaz vagy hamis? Hírek ellenőrzésének gyakorlása

Miután gyakoroltuk a hírekben rejlő figyelmeztető jelek azonosítását, tanuljunk meg néhány konkrét technikát, amelyekkel saját magunk is ellenőrizhetjük a híreket. Ezek a technikák hatékony eszközök, amelyeket bármikor használhatunk, amikor online látunk egy hírt, és nem vagyunk biztosak benne, hogy megbízható-e.

Vegyük elő ismét át az imént megvitatott híreket, és ellenőrizzük őket néhány online eszköz és weboldal segítségével.

3. lépés

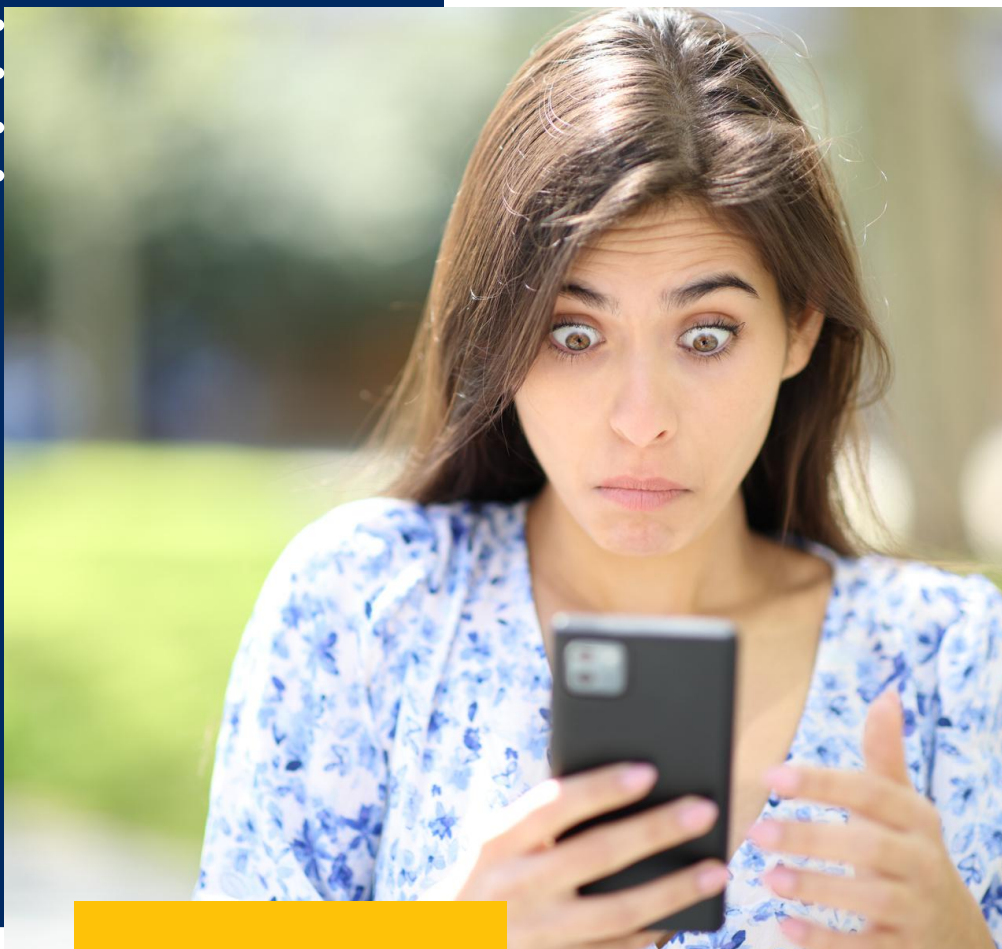
Igaz vagy hamis? Hírek ellenőrzésének gyakorlása

Ellenőrizd a forrást: Ki publikálta ezt a történetet? A jó hírű források, mint például a nagyobb hírszervezetek vagy az ellenőrzött weboldalak, gyakran rendelkeznek tényellenőrző eljárásokkal. Amikor egy hírt olvasol, próbáld meg kideríteni, honnan származik, és hogy a forrás általánosságban ismert-e hiteles tudósításairól.

Fordított képkeresés: A fotók félrevezetőek lehetnek, vagy régi eseményekből származó képeket használhatnak fel, hogy egy aktuális történetet valóságosnak tűntessenek fel. A fordított képkeresési eszközökkel, mint például a Google Képek, ellenőrizheti eszközein, hogy egy kép máshol megjelent-e, vagy kontextusból kiragadva használták-e fel.

Használhatjátok például a contentcredentials.org vagy a fakeimagedetector.com oldalt

Laterális olvasás: Még a hiteles hírforrások is hibázhatnak. Több forrásban is utánanézve a történetnek, vagy további megbízható cikkek keresésével megállapíthatod, hogy az információ helytálló-e a különböző médiumokban. Használj tényellenőrző oldalakat, mint például a [Snopes](https://snopes.com) vagy a [FactCheck.org](https://factcheck.org), vagy magyarul a [Lakmusz](https://lakmusz.hu), az [AFP Ténykérdés](https://afptenykerdes.hu), vagy az [Urbanlegends.hu](https://urbanlegends.hu) oldalt.

3. lépés

Igaz vagy hamis? Hírek ellenőrzésének gyakorlása

Miután befejeztétek az elemzést, minden csoport elmagyarázza a tényellenőrzés és -igazolás folyamatát.

Mutassátok be:

- Milyen technikákat alkalmaztatok
- Bármilyen nyomot, ami segített eldönteni, hogy a történet igaz vagy hamis,
- Hogyan adtak a technikák önbizalmat ahhoz, hogy megítéljétek, igaz-e vagy hamis a tartalom.

4. lépés

Záró megbeszélés

Befejezésül, szánjunk egy percet arra, hogy visszatekintsünk a mai foglalkozásra.

- Emlékszel olyan alkalomra, amikor elhittél vagy akár megosztottál valamit online anélkül, hogy előtte igazán ellenőrizted volna?
- Hogyan változtathatják meg a ma gyakorolt készségek azt, ahogyan legközelebb az információkhoz viszonyulsz? Mi az az egy dolog, amit másképp fogsz csinálni?

A cél az, hogy megálljunk egy pillanatra és elgondolkodjunk, még ha csak néhány másodpercre is. Minden alkalommal, amikor először ellenőrizzük a dolgokat, egy megbízhatóbb online tér megteremtéséhez járulunk hozzá.

Összefoglalás

Gondolkodj kritikusan: Kérdőjelezd meg az információkat, különösen a közösségi médiából származókat. Ne fogadd el első látásra.

Használd ellenőrző eszközöket: A fordított képkereső és a tényellenőrző oldalak, elengedhetetlenek a történetek és képek ellenőrzéséhez.

Megbízható források keresése: A jó hírű, jól ismert forrásokból származó információkban bízzon a szenzációs állításokkal szemben. Figyelj a vészjelzésekre: Figyelj a túlzó nyelvezetre, a szélsőséges állításokra és az érzelmi hatásokra, mivel ezek a félretájékoztatás jelei lehetnek.

Gyakorlás és megosztás: Váljon szokásoddá a kritikai értékelés, és bátoríts másokat is erre, hogy jól informált társadalomban élhessünk.

Útmutató tanárok és trénerek számára

Célkitűzés:

A lecke célja, hogy segítsen a diákok kritikai gondolkodásának elősegítésében, a hiteles információk megkülönböztetésére és az álhírek azonosítására összpontosítva. A foglalkozás strukturált gyakorlatokon keresztül vezeti a diákokat, és fejleszti az információforrások kritikus értékelésének készségeit, elősegítve a médiatudatosságot és a félretájékoztatással szembeni ellenálló képességet.

Szükséges kellékek:

- Projektor és vetítővászon
- Hangszórók
- Laptop vagy eszköz videólejátszáshoz
- Értékelési tippeket és minta címsorokat tartalmazó segédanyagok
- Kritikus gondolkodás ellenőrzőlista
- Jegyzetfüzetek vagy papír
- Tollak vagy ceruzák
- Laptopok vagy tabletek internet-hozzáféréssel (tények ellenőrzéséhez)
- A fiatalbb tanulóknak célszerű a feladatlapok egyszerűsített változatát elkészíteni
- Matricák vagy jelölők (hiteles és nem hiteles források megjelölésére)

1. lépés: Bevezetés az álhírek világába (10 perc)

Üdvözlje a résztvevőket, és teremtsen támogató környezetet. Mutassa be a foglalkozás célját: a hírek értékelésének elsajátítása és a kritikai gondolkodás fejlesztése. Röviden vázolja fel a műhelymunka lépéseit, és mutassa be egy videóanyagot.

Videóvetítés

Javasolt videó:

Hogyan ismerjük fel az álhíreket (AFP)

vagy: Hogyan ismerjük fel az álhíreket (EU)

Magyarázza el a videó célját, miszerint segít a nézőknek felismerni a félretájékoztatásra (dezinformációra) utaló jeleket.

Bátorítsa a diákokat, hogy figyelmesen nézzék meg a videót. Kérdezze meg őket arról, hogy milyen hatással van a dezinformáció a személyes hiedelmekre, a társadalomra és a kapcsolatokra.

Főbb megbeszélési pontok:

- Hogyan befolyásolják az hamis történetek az egyének észlelését és társas kapcsolatait?
- Milyen lehetséges hatásai lehetnek a félretájékoztatásnak a társadalmi bizalomra?

2. lépés: Hírek értékelése valóság-ellenőrzéssel (15 perc)

Mintacikkek elemzése

Ossza ki az előre kigyűjtött címsorokat a diákoknak, és kérje meg őket, hogy úgy döntsék el a hitelességet - a józan eszüket használva, hogy még nem néznek utána az interneten.

Ossza a tanulókat kis csoportokra, és mindegyiknek adjon egy cikket. Döntsék el, hogy a cikk valóságosnak, részben valóságosnak vagy hamisnak tűnik-e, a következőkre összpontosítva:

- Forrás hitelessége (ha egy forrás fel van tüntetve, mérlegelje, hogy megbízhatónak hangzik-e)
- Tények vagy bizonyítékok jelenléte a címsorban vagy a történet összefoglalásában
- A megfigyeléseik eredményén alapuló következtetés

Megosztás és megbeszélés: Kérje meg a csoportokat, hogy osszák meg értékelésüket és érvelésüket. Zárja le a beszélgetést a gyakori vészjelzésekről, például az ismeretlen forrásokról, az érzelmes nyelvezetről vagy a konkrét bizonyítékok hiányáról.

3. lépés: Igaz vagy hamis? Hírek ellenőrzésének gyakorlása (10 perc)

Magyarázd el a diákoknak, hogy most gyakorlati technikákat fognak tanulni a hírek hitelességének ellenőrzésére. Ezek a módszerek – a forrás ellenőrzése, a fordított képkeresés és a laterális olvasás – elengedhetetlenek a megbízható hírek azonosításához.

Kérd meg a csoportokat, hogy ismételten vizsgálják meg a korábban megbeszélt hírt. A feladataik:

- **Ellenőrizték a forrást:** Nézzenek utána a hírt közzétevő szervezetnek vagy weboldalnak. Lehetséges kérdések: „Megbízható hírforrás ez? Talált erről a hírről pontos, alátámasztott tudósítást?”
- **Fordított képkeresés:** Használjanak fordított képkereső eszközöket a történetben használt képek ellenőrzéséhez. Kérje meg őket, hogy keressenek olyan jeleket, amelyek arra utalnak, hogy a fotót esetleg újra felhasználták vagy kiragadták a kontextusból.
- **Laterális olvasás:** Keressék meg ugyanazt a történetet több megbízható forrásnál, hogy kiderüljön, következetesen jelent-e meg. A tényellenőrző oldalak, segíthetnek megerősíteni vagy megcáfolni az állításokat.

Minden csoport röviden ismerteti az ellenőrzési folyamatát.

4. lépés Záró megbeszélés (5 perc):

Csoportos megbeszélés:

Mindegyik csoport megosztja saját elemzésének rövid összefoglalását, beleértve a hitelességgel és a félretájékoztatással kapcsolatos meglepő felismeréseket is.

Reflexiós kérdések:

- Mi volt a hitelesség meghatározásának legnehezebb része?
- Hogyan változtatta meg ez a tevékenység a hírek vagy a közösségi médiában közzétett bejegyzések megtekintésének módját?
- Milyen stratégiákat fogsz alkalmazni az információk értékelésére a jövőben?

Főbb tanulságok:

Foglalja össze a főbb pontokat, hangsúlyozva a források összevetésének fontosságát, a gyakori félretájékoztatási taktikák felismerését és a kritikai gondolkodás szokásának kialakítását.

Utánkövetés és otthoni tevékenységek

Valóság-ellenőrzés a közösségi médiában: a résztvevők kezdjék el használni az itt tanultakat a saját közösségimédia-használatuk során, és számoljanak be az eredményekről (pl. heti egy ellenőrzés)

Tényellenőrzés családdal vagy barátokkal: Ösztönözze a diákokat, hogy közösen ellenőrizzék a tényeket egy történet tényeinek ellenőrzésével, és tanítsák meg az ellenőrzési technikákat.

Tippek:

Időgazdálkodás: Törekedjen az idő pontos tartására.

Részvétel ösztönzése: A csendesebb diákokat vonja be azzal, hogy megkéri őket, hogy osszák meg meglátásaikat.

Alkalmazkodás: A tananyagok fizikai és digitális formában is legyenek meg Önnél.

Eszközök

Google Képek: Fordított képkeresés

A Google fordított képkeresője lehetővé teszi a felhasználók számára, hogy feltöltsenek egy képet, vagy beillesszék annak URL-címét, és a Google az interneten keres, hogy megtalálja a kép helyét vagy vizuálisan hasonló képeket. Ez az eszköz segít azonosítani a fotó eredeti forrását, és ellenőrzi, hogy az módosítva, rosszul címkézve vagy a kontextusból kiragadva lett-e.

images.google.com

Snopes

A Snopes átfogó vizsgálatokat végez a közösségi médiában terjedő állításokkal, pletykákkal és félretájékoztatással kapcsolatban. Minden Snopes-ról szóló cikk tartalmazza az állítás magyarázatát, eredetét és ellenőrzési állapotát (igaz, hamis, vagy ezek keveréke). A diákok beírhatják a kétes történet kulcsszavait a Snopes keresősávjába, hogy ellenőrizzék, a Snopes már cáfolta-e azt, vagy adott-e kontextust.

www.snopes.com

Hivatkozások

- Denise-Marie Ordway - *How to Identify Fake News* - Center for Information Technology and Society, University of California, Santa Barbara. - January, 2020. Link: <https://journalistsresource.org/politics-and-government/fake-news-fact-checking-research-2019/>
- British Council - Five ways to Spot Fake News . Link: <https://learnenglishteens.britishcouncil.org/study-break/video-zone/five-ways-spot-fake-news>
- Julie Posetti and George Papagiannis - *Journalism, 'Fake News' and Disinformation: A Handbook for Journalism Education and Training* - UNESCO, March 2023. Link: <https://webarchive.unesco.org/web/20240310041717/https://en.unesco.org/fightfakenews/>

KVÍZ

Válaszd ki a helyes választ minden kérdésre, hogy teszteld a hamis hírek felismerésével és értékelésével kapcsolatos ismereteidet. Minden kérdésnél csak egy válaszlehetőség helyes.

1. Mi az első dolog, amit tenned kell, ha gyanítod, hogy egy online cikk álhír lehet?

- A. Oszd meg, hogy mások is igaznak tartják-e.
- B. Ellenőrizd a megjelenés dátumát.
- C. Ellenőrizd a forrás hitelességét.
- D. Nézd meg, hány lájkja és megosztása van.

2. Az alábbiak közül melyik jel utalhat arra, hogy egy hírportál megbízhatatlan lehet?

- A. Az oldalon található egy „Rólunk” oldal, ahol elérhetőségi adatok találhatóak.
- B. A cikket egy igazolt referenciákkal rendelkező újságíró írta.
- C. Az oldal más megbízható forrásokhoz vezető linkeket is tartalmaz.
- D. A weboldalon számos helyesírási hiba található, és hiányoznak belőle a hivatkozások.

KVÍZ

3. Hogyan ellenőrizheted, hogy egy közösségi médiában megosztott kép eredeti-e?

- A. Bízz abban a személyben, aki megosztotta.
- B. Használj fordított képkereső eszközt.
- C. Ellenőrizd, hogy egy ellenőrzött fiók kedvelte-e.
- D. Hasonlítsd össze ugyanazon platform hasonló képeivel.

4. Mi egy „tényellenőrző” weboldal célja?

- A. A lehető leggyorsabban megosztani a legfrissebb híreket.
- B. Az állítások és hírek pontosságának ellenőrzése.
- C. Szórakoztató hírek terjesztése.
- D. Felhasználói vélemények gyűjtése online hírekkel kapcsolatban.

5. Miért fontos felismerni és elkerülni az álhírek megosztását?

- A. Okosabbnak tűnhetsz tőle online.
- B. Az álhírek növelik a weboldalak forgalmát és népszerűségét.
- C. Segít megelőzni a félretájékoztatás terjedését és védi a demokráciát.
- D. Több követőt garantál a közösségi médiában.

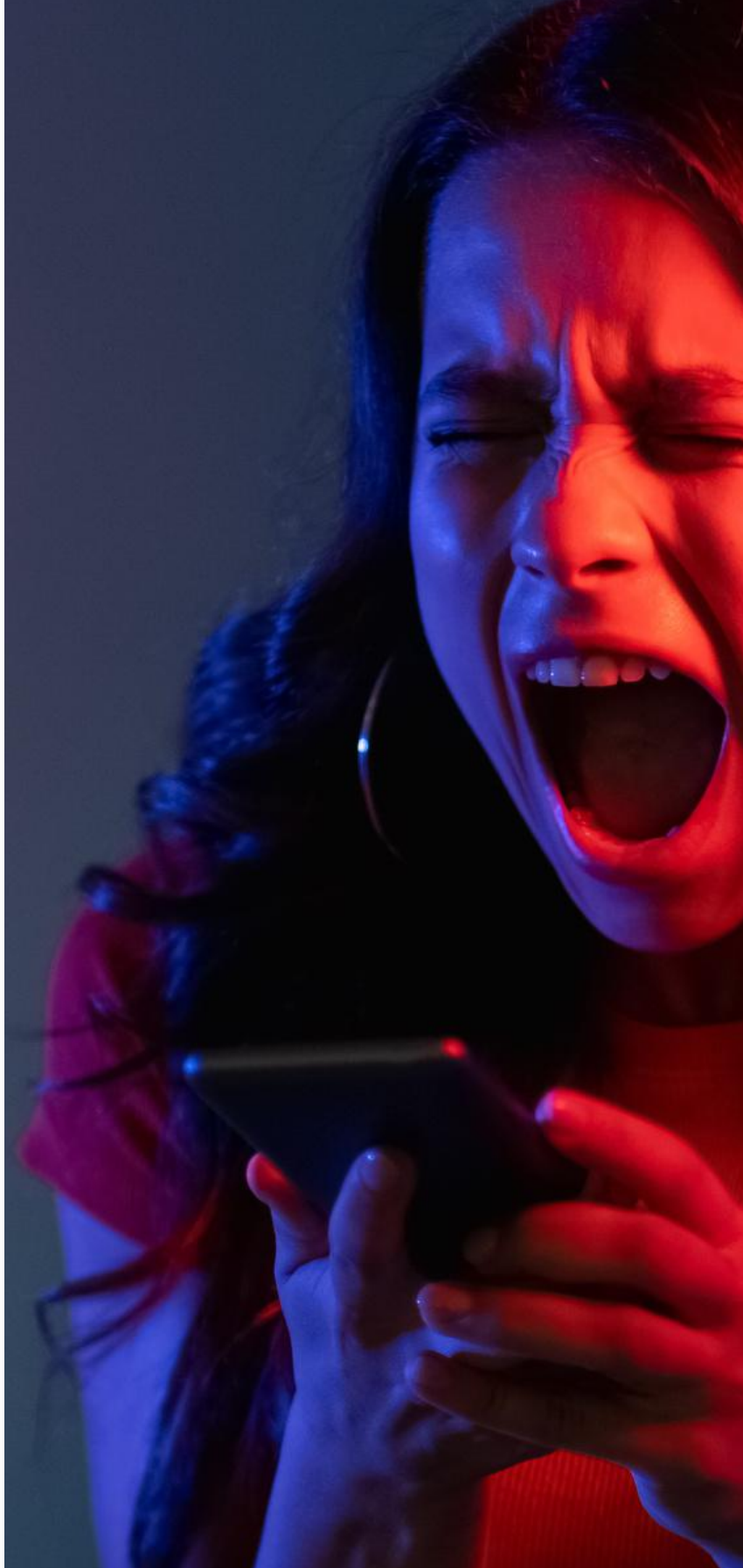
Megoldások

- 1. kérdés: C
- 2. kérdés: D
- 3. kérdés: B
- 4. kérdés: B
- 5. kérdés: C

Centrum Wspierania
Edukacji
i Przedsiębiorczości

Co-funded by
the European Union